

Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΝ ΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ

 ΜΟΛΟΓΩ ὅτι δὲν μοι εἶχεν ἐπέλθει ἐν τῷ παρελθόντι ἡ περιέργεια νὰ ἐρευνήσω, ἐάν ὑπῆρχεν ἐν ταῖς πολιτείαις τῆς ἀρχαιότητος ὑπηρεσία Στατιστική, ἢ τοῦλάχιστον κατι τι προσεγγίζον πρὸς τὴν Στατιστικὴν ὑπηρεσίαν τῶν σημερινῶν Κρατῶν. Καὶ εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι δὲν ἤθελε μοι δοθῇ ποτὲ ἡ ἀφορμὴ νὰ προβῶ εἰς τοιαύτην ἔρευναν, ἐάν πρὸ τινῶν ἐτῶν δὲν μοι ἀνετίθετο ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν Γραφείου τῆς Στατιστικῆς Ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαξ ἡ τύχη μὲ εἰσήγαγεν εἰς τὴν στατιστικὴν ὑπηρεσίαν, ἐνόμισα ὅτι δὲν ἦτο κόπος περιττός νὰ ἐρευνήσω ἐάν αὕτη εἶνε ἐφεύρεσις ἐντελῶς νεωτέρα, ἢ ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἐπεχείρησα λοιπὸν κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς μου μελέτας σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο, καὶ δὲν ἤργησα νὰ πεισθῶ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι λαοί, χωρὶς νὰ ἔχωσι συστηματικῶς ὀργανωμένην στατιστικὴν ὑπηρεσίαν, οὐδαμῶς ἐστεροῦντο τῆς στατιστικῆς.

Καὶ ἐν πρώτοις συχνὰ εὐρίσκονται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ἀσσυριακῶν μνημείων στατιστικαὶ πληροφορίες, τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὁποίων ἔχουσι λόγους νὰ ζηλεύωσι Κράτη τινὰ τῆς ἐπογῆς ἡμῶν, καὶ πρὸ πάντων τὰ Ἀνατολικά Ποσότῃτες λαφύρων, ἀριθμοὶ αἰχμαλώτων, ἀριθμοὶ φονευθέντων ἐν μάχαῖς, καὶ ἄλλαι παρεμφερεῖς στατιστικαὶ πληροφορίες μετὰ πάσης ἀκριβείας, μέχρι μονάδος, ἀνευρίσκονται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις Πιραδεύματος χάριν, μία τοιαύτη ἐπιγραφή πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι οἱ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Σαμάρειας, πρωτευούσης τοῦ Ἰσραὴλ, αἰχμαλωτισθέντες παρὰ τῶν Ἀσσυρίων καὶ ἀπαχθέντες εἰς χώρας μακρυνὰς Ἑβραῖοι ἀνῆρχοντο εἰς 27,212 ἀκριβῶς

Ἀλλὰ καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη πληροφορεῖ ἡμᾶς, ὅτι ἤδη

ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Δαβὶδ ἐγίνοντο ἀπογραφαὶ τοῦ πληθυσμοῦ. Εἶνε γνωστὴ ἡ ἀπογραφὴ, ἡ ἐκτελεσθεῖσα κατὰ διαταγὴν τοῦ Προφητάνакτος καὶ ἐπισύρασα τὴν ὀργὴν τοῦ 'Ιεχοῦδᾶ. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὸ πόρισμα τῆς ἀπογραφῆς ταύτης μετεδόθη ἡμῖν ἐξωγκωμένον ὑπὸ τῶν συνταξάντων τὰς βίβλους τῶν Βασιλείων ραββίνων. Ἐξ ἐθνικῆς περιφιλαυτίας καὶ ματαιότητος, οἱ σοφοὶ οὗτοι ἄνδρες ἠθέλησαν νὰ παραστήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ Δαβὶδ ὁμοφύλων των διπλάσιον τοῦ ἀληθοῦς. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδαμῶς ἀναιρεῖ τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι καινολογία ἀπογραφὴ τοῦ 'Εβραϊκοῦ πληθυσμοῦ εἶχεν ἐνεργηθῇ πρὸ Χριστοῦ.

'Εὰν τῶρα ἐξ Ἀσίας μεταβῶμεν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐρευνήσωμεν τὰ ἐν ταῖς ἀρχαῖαις Ἀθήναις κρατοῦντα, βλέπομεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον στατιστικὴν ὑπηρεσίαν τελειοτέραν τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑπαρχούσης ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει. Διότι καὶ Στατιστικὴν ἐμπορίου εἶχον, καὶ Στατιστικὴν τῆς ἐγχωρίου γεωργικῆς παραγωγῆς, καὶ Στατιστικὴν πληθυσμοῦ. Ὅτι ὑπάρχει Στατιστικὴ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως, μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, ὅστις ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην λόγῳ αὐτοῦ παραπέμπει εἰς τὰ βιβλία τοῦ τελωνείου τοῦ Πειραιῶς πάντα βουλόμενον νὰ πληροφορηθῇ πόσος ξενικὸς σῖτος εἰσῆγετο ἐν ὅλῃ ἐτησίᾳ εἰς τὴν Ἀττικὴν, πόσον μέρος αὐτοῦ εἰσῆγετο ἐκ τῆς ἐν τῷ Εὐεῖνῳ Πόντῳ χώρας τῆς ἀντιστοιχοῦσης πρὸς τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν καὶ πόσον μέρος ἄλλοθεν. Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ πληροφορίες τοῦ τελωνείου Πειραιῶς δὲν περιωρίζοντο εἰς μόνον τὸν σῖτον, ἀλλὰ ἐπεξετείνοντο καὶ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ εἶδη τὰ εἰσαγόμενα εἰς τὴν Ἀττικὴν ἢ ἐξαγόμενα ἐξ αὐτῆς. Ἀρα, ὑπῆρχεν ἐν ταῖς ἀρχαῖαις Ἀθήναις δημοσία ὑπηρεσία ἀνάλογος πρὸς τὴν σημερινὴν Στατιστικὴν τῆς κινήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου.

'Ἀλλ' ὑπῆρχε καὶ ὑπηρεσία στατιστικὴ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ἐδρεύουσα ἐν τῷ Ναῷ τῆς Δήμητρος, ἐν Ἐλευσίνι, καὶ λειτουργοῦσα μετὰ μεγίστης ἀκριβείας. Διότι πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἦσαν υποχρεωμένοι νὰ προσφέρωσι τὰς ἀπαρχὰς τῶν προϊόντων τῶν κτημάτων αὐτῶν εἰς τὴν Δήμητραν καὶ τὴν Κόρην· ὁ δὲ νόμος ὥριζε ρητῶς πόσον μέρος τῆς ὅλης παραγωγῆς ἐκάστου ἔπρεπε νὰ δίδεται ὡς ἀπαρχὴ εἰς τὸν ναὸν τῆς θεᾶς. Οὕτως, ἐκ τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ τῶν συλλεγομένων ἐν Ἐλευσίνι ἀπαρχῶν τῶν προϊόντων τῆς γῆς ἠδύνατο νὰ ὑπολογισθῇ

ἀκριβέστατα ἡ ὀλικὴ παραγωγὴ ἐκάστου πρεϊόντος καθ' ἑκαστον ἔτος. Μία ἐπιγραφὴ διασωθεῖσα ἐν Ἐλευσίνι πληροφορεῖ ἡμᾶς, ὅτι ἐν ἔτει 328 πρὸ Χριστοῦ ἡ Ἀττικὴ παρήγαγε 360.000 μεδίμνων κριθῆς καὶ 40,000 μεδίμνων σίτου. Ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Λεπτίνην λόγου τοῦ Δημοσθένους, οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω, ἐξάγεται, ὅτι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ ξενικοῦ σίτου εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀνήρχετο εἰς 800, 000 μεδίμνων ἐτησίως.

Ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπογραφαὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἐνηργοῦντο ἐν Ἀθήναις, προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς διενεργήσῃ μίαν τοιαύτην, τὸ πόρισμα τῆς ὁποίας μᾶς διέσωσεν ὁ Ἀθηναῖος. Ὅτι δὲ αἱ τοιαῦται ἀπογραφαὶ ἦσαν ἔθιμον πανάρχαιον, καταφαίνεται ἐκ τῆς παραδόσεως, καθ' ἣν ὁ πρῶτος ἐνεργήσας ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων ὑπῆρξεν οὗτός ὁ Κέκρωψ, ὅστις διέταξε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ρίψωσιν ὅλοι ἀνὰ ἓνα λίθον εἰς ἓνα λάκκον καὶ ἔπειτα ἀπαριθμήσας τοὺς λίθους εὗρεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν διςμύριοι.

Ἀλλ' οἱ πρόγονοί μας εἶχον, ὡς φαίνεται, κλίσιν εἰς τὴν στατιστικὴν, ἢ μᾶλλον εἶχον ἀνάγκην ἀκριδῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν χάριν τῶν φορολογικῶν καὶ στρατολογικῶν τῆς πολιτείας ἀναγκῶν. Διότι, ἐκτός τῶν τριῶν προρρηθέντων κλάδων τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας, ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἀκριδὴς στατιστικὴ τοῦ ἰδιωτικοῦ πλοῦτου, καταρτιζομένη ἐπιμελῶς ἀνὰ πᾶν ἔτος, διὰ νὰ γινώσκῃ ἡ Πολιτεία κατὰ τίνας ἀναλογίας πρέπει νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς εἰσφορὰς εἰς τοὺς εὐπόρους πολίτας. Οὕτω γινώσκομεν ὅτι ἡ χρηματικὴ περιουσία ὅλων ὁμοῦ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἔτει 359 πρὸ Χριστοῦ ἀνήρχετο εἰς 5,760 τάλαντα ἀργυρίου, ἥτοι 34,560.000 δραχμὰς τῆς τότε ἐποχῆς. Στατιστικὴ πρρομοία πολὺ ἀμφιδάλλω ἐὰν εἶνε δυνατόν νὰ καταρτισθῇ σήμερον παρ' ἡμῖν, μεθ' ὅλας τὰς προόδους τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, διὰ τὰς ὁποίας καυχώμεθα.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐστεροῦντο στατιστικῶν πληροφοριῶν· εἰς τὰς ἀπογραφὰς μάλιστα τοῦ πληθυσμοῦ ὑπερεῖχον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Οὕτω, γινώσκομεν ποῖος ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν ἐπὶ τοῦ πρώτου Καρχηδονικοῦ πολέμου, ἐπὶ Αὐγούστου Καίσαρος, κλπ. Ἐπίσης γινώσκομεν καὶ πόσος ἦτο ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου.

Ἡ Στατιστικὴ λοιπὸν ἐπιστήμη δὲν ἐπενοήθη ὑπὸ τῶν

νεωτέρων. Ἐυσστηματοποιήθη ὁμῶς ἡ Στατιστικὴ ὑπηρεσία, ἀνεπτύχθη παλλαχῶς, καὶ ἐπεξετάθη ἐφ' ὅλων τῶν κλάδων τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τῶν ἐθνῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κανονικὴ καὶ ἀνελλιπὴς λειτουργία αὐτῆς ν' ἀποτελῇ ἐν τῶν κυριωτέρων γνωρισμάτων τῆς προσόδου τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

ΨΥΧΡΟΛΟΥΣΙΑ.

ΕΚΕΙΝΟΣ.—Λέγε λοιπόν, ἀγάπη μου, ποία εἶνε οὗτῃ ἡ θυσία ποῦ μοῦ ζητεῖς ;

ΕΚΕΙΝΗ.—Θὰ μοῦ τὴν ἀρνηθῇς ἄρά γε ;

ΕΚΕΙΝΟΣ.—Ποτέ ! Σοῦ ὑπεσχέθην ὅτι θὰ κάμω τυφλῶς ὅ,τι μὲ διατάξῃς.

ΕΚΕΙΝΗ.—Τότε, ἄγγελέ μου, ἀφοῦ μὲ ὑπακούεις τυφλῶς, κλείσε τὰ μάτια σου καὶ νυμφεύσου τὴν μητέρα μου. . . Εἶνε χήρα καὶ νέα ἀκόμα. . .

ΕΚΕΙΝΟΣ.— . . . ! . . . !! . . . !!! . . .